

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

WAYS OF FORMATION OF MUSIC TEACHER'S GENERAL CULTURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

У статті охарактеризовано основні шляхи виховання загальної культури вчителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки. Розкрито виняткове значення формування загальної культури особистості при підготовці вчителів мистецтва в закладах вищої освіти КНР, що орієнтується на якісну професійну підготовку фахівців – майбутніх учителів, постійне вдосконалення їхнього навчання, упровадження інноваційних освітніх технологій, ідей інтеграції в освіті тощо. Схарактеризовано основні шляхи виховання загальної культури вчителів музичного мистецтва в КНР, а саме: упровадження в закладах вищої освіти навчальних дисциплін і спеціальностей з вивчення китайської культури, розширення змісту навчальних предметів, які дозволяють долучитися до китайської традиційної культури (китайська мова, образотворче мистецтво, музика тощо); запровадження в закладах вищої освіти додаткових навчальних курсів із вивчення китайської традиційної культури, для викладання яких запрошуються поза-штатні експерти і фахівці з питань класичної культури; організація мистецьких заходів (сесії з музичної освіти, виставки робіт студентів тощо), що дозволяють продемонструвати культурні досягнення здобувачів освіти; створення платформи для підвищення кваліфікації вчителів; створення умов для підтримки талантів та майстерності вчителів; координація та інтеграція шкільних і соціальних ресурсів для створення команди кваліфікованих вчителів, які здатні якісно викладати навчальні дисципліни естетичної спрямованості; вивчення механізмів спільного навчання (проведення спільних заходів Міністерством освіти КНР та відділами культури); організація позааудиторної роботи з формування загальної культури особистості (відвідування та знайомство студентів із виставковими об'єктами нематеріальної культурної спадщини, дослідницькі поїздки до місць реалізації проєктів нематеріальної культурної спадщини та проведення лекцій, виставок з цих питань, залучення студентів до музично-освітньої діяльності, що проводиться громадянськими музичними освітніми установами). Розкрито музично-освітню діяльність Товариства музичної педагогіки Китайської асоціації музикантів.

Ключові слова: загальна культура, музичне мистецтво, учитель музичного мистецтва, заклад вищої освіти, шляхи, Китайська Народна Республіка.

The article depicts the main ways of formation of music teachers' general culture in higher education institutions of the People's Republic of China. The authors have revealed the exceptional importance of the formation of person's general culture in music teachers' training in higher education institutions of the People's Republic of China. This training is focused on the formation of high-quality specialists – future teachers, constant improvement of their education, introduction of innovative educational technologies, ideas of integration in education, etc. The main ways of formation of music teacher's general culture in the People's Republic of China have been characterized. They are: introduction of subjects and specialties for the study of Chinese culture in higher education institutions, the expansion of the content of subjects (Chinese language, fine arts, music, etc.), which allows to study Chinese traditional culture; introduction of additional educational courses on the study of Chinese traditional culture in higher education institutions where freelance experts and specialists in classical culture are invited to teach; organization of artistic events (sessions on music education, exhibitions of students' works, etc.), which allow students to demonstrate their cultural achievements; creation of a platform for improving the qualifications of teachers; creation of the conditions for supporting the talents and skills of music teachers; coordination and integration of school and social resources to create a team of qualified teachers who are able to teach aesthetic subjects at high level; study of joint learning mechanisms (conducting joint activities by the Ministry of Education of the People's Republic of China and departments of culture); organization of extracurricular work on the formation of person's general culture (visiting and studying exhibition objects of intangible cultural heritage by students, research trips to the places of implementation of intangible cultural heritage projects and holding lectures, exhibitions on these issues, involving students in musical and educational activities carried out by public musical education institutions). The musical and educational activities of the Society of Music Pedagogy of the Chinese Association of Musicians have been revealed.

Key words: general culture, music art, music teacher, higher education institution, ways, the People's Republic of China.

УДК 378.016:78](510)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.31>

Іонова О.М.,

докт. пед. наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики
викладання природничо-математичних
дисциплін у дошкільній, початковій
і спеціальній освіті
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Лупаренко С.Є.,

докт. пед. наук, професор,
професор кафедри освітології
та інноваційної педагогіки
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Перед сучасною системою освіти багатьох країни світу постає завдання формування культурної, високодуховної, освіченої

особистості, яка є відповідальною у роботі, побути і стосунках із оточуючими людьми, обізнана в різних сферах науки і мистецтва, має високий рівень професійних знань, умінь та навичок, сформовану моральну, естетичну, громадянську культуру,

багатий внутрішній духовний світ, прагне до засвоєння загальнолюдських надбань духовної та матеріальної культури тощо. Отже, формування загальної культури особистості – це тривалий і багатогранний процес із варіативними і віддаленими результатами.

Велике значення для виховання загальної культури особистості має мистецтво, зокрема музичне мистецтво, оскільки безпосередньо впливає на емоції та почуття людини. Музичне мистецтво дозволяє зануритися у світ музики, дізнатися більше про неї; воно формує естетичні смаки та ідеали особистості, її обізнаність у сфері мистецтва та бажання виявити себе і свої таланти в музиці.

Незважаючи на визнання важливості формування духовної і висококультурної особистості освітніми системами різних країн світу, кожна з них має свою специфіку виховання загальної культури, що обумовлене національними особливостями, пріоритетами і тенденціями розвитку освіти в певній країні, рівнем її соціально-економічного й освітньо-культурного розвитку тощо. Так, у документах Міністерства освіти Китайської Народної Республіки («Стандарти обов'язкової навчальної програми з мистецтва», «Стандарти загальної навчальної програми з мистецтва для середньої школи», «Заходи щодо оцінки художніх якостей учнів початкової та середньої школи», «Висновки ЦК Комуністичної партії Китаю про процвітання та розвиток соціалістичної літератури та мистецтва», «Думки Головного управління ЦК Комуністичної партії Китаю та Головного управління Державної ради щодо реалізації проекту успадкування та розвитку традиційної культури Китаю», «Думки Головного управління Державної ради про всебічне зміцнення та Робота з покращення шкільної естетичної освіти» та ін.) підкреслюється унікальність китайської традиційної культури і важливість формування культури особистості на основі вивчення надбань китайської культури, її підтримки та розвитку, прагнення збереження традиційної культури, спрямованості освітньої діяльності на формування глибоких національних почуттів, моральних цінностей та естетичної культури особистості.

З огляду на це цікавим і актуальним є вивчення позитивних і педагогічно цінних надбань китайського освітнього досвіду щодо формування загальної культури особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Слід відзначити, що сучасними вітчизняними та закордонними науковцями досліджуються окремі аспекти формування загальної культури вчителя музичного мистецтва в КНР. Так, питання формування професійної культури вчителя музики розкрито в роботах В. Переверзевої [3], С. Чугая

[5], О. Шимової [6]. Теоретичні і практичні засади організації професійної підготовки вчителів музики в закладах вищої освіти КНР висвітлено в дослідженнях Ван Юежчи [1], О. Іонової, С. Лупаренко, Ю. Лахмотової [2], Чжоу Юнь [4]. Сучасні особливості розвитку музичної освіти в КНР розкрито в наукових працях Се Цзясін [8], Сюй Хуншуай [9], Чжан Ї, Хуа Ін [10].

Утім, питання шляхів формування загальної культури вчителя музичного мистецтва у КНР не стало предметом досліджень учених, що і зумовило цей науковий пошук.

Мета статті – розкрити основні шляхи формування загальної культури вчителя музичного мистецтва в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Музична освіта в КНР охоплює такі напрями її вивчення та підготовки: музика у школах та педагогічна освіта, професійна музична освіта, музична освіта у ранньому дитинстві, громадська музична діяльність, музика в культурі, освіті та засобах масової інформації, спеціальна музична освіта, терапія музикою [8].

Міністерство освіти Китайської Народної Республіки, надаючи велике значення формуванню загальної культури особистості, орієнтується на якісну професійну підготовку фахівців – майбутніх учителів, у тому числі вчителів музичного мистецтва, постійне вдосконалення їхнього навчання, запровадження інноваційних освітніх технологій, ідей інтеграції в освіті тощо. Заклади вищої освіти проводять численні заходи для підвищення рівня культури і професійної компетентності вчителів, а також вивчення китайської традиційної культури. З цією метою здійснюється [7; 8]:

- запровадження в закладах вищої освіти навчальних дисциплін і спеціальностей з вивчення китайської культури, розширення змісту навчальних предметів, які дозволяють долучитися до китайської традиційної культури (китайська мова, образотворче мистецтво, музика тощо);

- запровадження в закладах вищої освіти додаткових навчальних курсів із вивчення китайської традиційної культури, для викладання яких запрошуються позаштатні експерти і фахівці з питань класичної культури;

- організація мистецьких заходів, що дозволяють продемонструвати культурні досягнення здобувачів освіти. Так, з метою поглиблення реформи професійної підготовки вчителів мистецтв, розвитку та підтримки талановитих здобувачів освіти та реалізації ідей естетичного виховання в закладах вищої освіти кожні два роки проводяться сесії з музичної освіти та виставки робіт студентів у сфері художньої освіти, організовуються заходи із покращення майстерності каліграфії, ремесел тощо;

- створення платформи для підвищення кваліфікації та підтримки вчителів. Так, у 2014 р. Міністерство освіти розробило «Відмінний демонстраційний проєкт із підготовки вчителів у галузі традиційної культури» у межах проєкту «Національна програма навчання». Станом на 2017 р. понад 5000 учителів у галузі традиційної культури пройшли навчання у проєкті, яке проводилося запрошеними науковцями. З 2004 р. Міністерство освіти надає підтримку молодим педагогам для навчання у місцевих закладах вищої освіти, багато з яких вивчають спеціальності, пов'язані з китайською традиційною культурою;

- створення умов для підтримки талантів та майстерності вчителів (у межах реалізації «Плану збереження спадщини та розвитку видатного китайського традиційного мистецтва», 2015 р.);

- координація та інтеграція шкільних і соціальних ресурсів для створення команди кваліфікованих вчителів (у межах «Адміністративних заходів для вчителів фізкультури та естетичного виховання у школах, які працюють неповний робочий день», 2017 р.), які здатні якісно викладати навчальні дисципліни естетичної спрямованості;

- вивчення механізмів спільного навчання. Так, Міністерство освіти КНР спільно з відділами культури та суміжними підрозділами організує та відбирає видатних діячів культури та мистецтва для активної участі у проєкті добровільної служби літературно-мистецької освіти, проведення заходів для вивчення, збереження та розвитку культури, досліджує створення та підтримує об'єднання викладачів естетичної освіти, щоб заохотити фахівців у сфері мистецтва викладати в закладах освіти і створювати мистецькі студії;

- організація позааудиторної роботи з формування загальної культури особистості. Так, місцеві відділи культури спільно з відділами освіти організують для студентів відвідування та знайомство з виставковими об'єктами нематеріальної культурної спадщини, дослідницькі поїздки до місць здійснення проєктів нематеріальної культурної спадщини та проведення лекцій, виставок з цих питань. Окрім того, учителі музичного мистецтва залучаються до музично-освітньої діяльності, що проводиться громадськими музичними освітніми установами і спрямовується безпосередньо на збагачення культурно-мистецького життя народу.

Також у КНР діють різні музичні товариства, до роботи яких залучаються і вчителі музичного мистецтва. Так, Товариством музичної педагогіки Китайської асоціації музикантів із часів його заснування в 1990 р. було проведено низку загальнонаціональних академічних заходів, що включали: упровадження та вивчення системи музичної освіти Dalcroze (Пекін, 1990); семінар з психології музичної освіти (Ланьчжоу, 1991); симпозиум з теорії та практики порівняльного дослідження китайської та

зарубіжної музичної освіти (Ханчжоу, 1993); симпозиум «П'ять перспектив музичної освіти» (Цзіюань, 1996); семінар з обміну інформацією про методи викладання китайської та зарубіжної музики, куди для читання лекцій було запрошено багато всесвітньо відомих викладачів музики (Пекін, 1997); Китайсько-американський семінар з музичної та танцювальної освіти для дітей (Нанкін, 1997); Національний симпозиум з національної музичної освіти (Хух-Хото, 1999); семінар, присвячений перспективам музичної педагогіки в 21 столітті (Пекін, 2001); семінар з реформи навчальної програми з музики для національної базової освіти (Наньнін, 2002); Національний симпозиум з побудови дисциплін музичної педагогіки та післядипломної освіти в коледжах та університетах (Далянь, спільно з Професійним комітетом з музичної освіти Китайського освітнього товариства, 2004) тощо. Особлива увага приділяється питанням модернізації та подальшого розвитку музичної освіти, що відповідає потребам національної реформи шкільної музичної освіти. Товариство також збирає академічну дослідницьку групу з питань музичного мистецтва та бере активну участь у різних науково-дослідних заходах з музичної освіти [8].

Висновки і подальші перспективи. Отже, формування загальної культури вчителя музичного мистецтва є одним із важливих завдань його професійної підготовки. Основними шляхами виховання загальної культури вчителів музичного мистецтва в КНР є: упровадження в закладах вищої освіти навчальних дисциплін і спеціальностей з вивчення китайської культури; запровадження в закладах вищої освіти додаткових навчальних курсів із вивчення китайської традиційної культури із запрошенням позаштатних експертів і фахівців з питань класичної культури; організація мистецьких заходів (сесії з музичної освіти, виставки робіт студентів тощо); створення платформи для підвищення кваліфікації вчителів; створення умов для підтримки талантів та майстерності вчителів; координація та інтеграція шкільних і соціальних ресурсів для створення команди кваліфікованих вчителів; вивчення механізмів спільного навчання (проведення спільних заходів Міністерством освіти КНР та відділами культури); організація позааудиторної роботи з формування загальної культури вчителів музичного мистецтва тощо.

Дана стаття не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективними вважаємо вивчення організаційних форм, методів, засобів формування загальної культури учнів різних закладів освіти в Китайській Народній Республіці.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ван Юежчи. Музичне виховання молодших школярів у Вальдорфських школах КНР та України: дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський держав-

ний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. 197 с.

2. Іонова О., Лупаренко С., Лахмотова Ю. Інтегрований підхід до естетичного виховання школярів у КНР. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1(28). С. 143-154. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.12>

3. Переверзева О. Формування педагогічної культури вчителя музичного мистецтва у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 21. № 3. С. 59-62. DOI 10.32843/2663-6085

4. Чжоу Юнь. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР : дис. ... докт. філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки / Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. 230 с.

5. Чугай С. Формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музики початкових класів. *Професіоналізм педагога: теоретичні й мето-*

дичні аспекти. 2018. № 8(2). С. 130–139. DOI [https://doi.org/10.31865/2414-9292.8\(2\).2018.153798](https://doi.org/10.31865/2414-9292.8(2).2018.153798)

6. Шимова О. Професійна культура вчителя музики: сутність та структура. *Наука і освіта*. 2010. № 7. С. 271–275. URL : https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/7_2010/75.pdf (дата звернення: 30.04.2023).

7. 教育部对十三届全国人大一次会议第7566号建议的答复. 2018年9月18日. URL : http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/xxgk_jyta/jyta_twys/201812/t20181224_364670.html (дата звернення: 29.04.2023).

8. 谢嘉幸. 我国当代音乐教育学研究综述. 2022. URL: <https://www.huain.com/article/other/2022/0325/674.html> (дата звернення: 30.04.2023).

9. 许洪帅. 新时代中小学音乐课堂变革的方向、经验和对策. *课程·教材·教法* 2021年第5期. URL : http://www.nies.edu.cn/xscg/zylw/202204/t20220425_338134.html (дата звернення: 20.03.2023).

10. 张焱 华音. “成为教师”: 我国高等音乐教育亟待补上的一课. 2022. URL : <https://www.huain.com/article/other/2022/0301/559.html> (дата звернення: 18.03.2023).